

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРОКУ СІВБИ І НОРМИ ВИСІВУ РІПАКУ ОЗИМОГО НА ПІВДНІ УКРАЇНИ

*І.Д. ДУДЯК, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент
кафедри виноградарства та плодоовочівництва*

*А.О. СІЛЕЦЬКА, здобувач вищої освіти освітнього ступеня «Магістр»
факультету агротехнологій*

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

E-mail: ivandudyak@rambler.ru; alinka.ruja@gmail.com

Серед олійних культур ріпак є однією з найцінніших культур як за вмістом олії, так і за потенційною врожайністю. Насіння ріпаку – важливе джерело дешевої рослинної олії, високоякісної макухи, шроту, екологічно чистого біодизельного палива, мастил тощо.

Необхідність визначення оптимального строку сівби та норми висіву для півдня України полягає у недостатній кількості вологи в ґрунті під час сівби, що негативно впливає на подальший розвиток культури.

Дослідження проводили на дослідному полі та у навчально-науково дослідній лабораторії «Визначення якості продукції рослинництва» Миколаївського національного аграрного університету впродовж 2015–2017 рр.

Особливістю кліматичних умов є перевага кількості вологи, яка випаровується, над кількістю опадів. Польові дослідження закладалися на чорноземі південному малогумусному пілуватому-легкоглинистому на лесах. Програма і методика проведення досліджень розроблено згідно з рекомендаціями В. О. Єщенко, П. Г. Копитка, В. П. Опришка та П. В. Костогриза.

Схема польового дослідження:

Фактор А (строк сівби):

- 15 серпня,
- 25 серпня,
- 5 вересня,
- 15 вересня.

Фактор В (норма висіву):

- 0,9 млн схожих насінин на 1 га;
- 1,0 млн схожих насінин на 1 га;
- 1,1 млн схожих насінин на 1 га.

Площа посівної ділянки 108 м². Площа облікової ділянки 50 м². Загальна площа польового дослідження – 0,4 га. Кількість повторень – три.

Агротехніка вирощування ріпаку озимого сорту Атлант була загальноприйнятою для півдня України за винятком норми висіву і строку сівби (досліджуваних факторів).

Польові та лабораторні дослідження проводили за загальноприйнятими методиками.

За результатами дворічних досліджень можна зробити такі висновки:

Польова схожість насіння ріпаку озимого була найбільшою за сівби 25 серпня і 5 вересня (77–83 %) та норми висіву 1,0 млн схожих насінин на 1 га (71–83 %).

Найменша забур'яненість відмічена за сівби 25 серпня та 5 вересня з нормою висіву 1,0 млн схожих насінин на 1 га (3,1–4,6 шт./м²).

Площа листової поверхні рослин ріпаку озимого істотно збільшувалася до періоду цвітіння (33,3–42,8 тис. м²/га), а після утворення стручків і особливо в період досягання насіння листки почали відмирати і площа листового апарату зменшилася до 12,3–15,5 тис. м²/га).

Маса 1000 насінин ріпаку озимого знаходилася в межах від 4,21 до 4,85 г. Найбільшою вона була за норми висіву 1,0 млн схожих насінин на 1 га і сівбі 25 серпня (4,78 г) та 5 вересня (4,73 г). Також простежувалось зменшення маси 1000 насінин у пізні та ранні строки сівби.

Найкраще перезимували рослини ріпаку озимого за сівби 25 серпня та 5 вересня з нормою висіву 1,0 млн схожих насінин/га (85–88 %).

Кращими за урожайністю були варіанти польового дослідження де ріпак озимий висівали 25 серпня та 5 вересня з нормою висіву – 1,0 млн схожих насінин на 1 га. Вона дорівнювала 2,87–2,92 т/га.

Найбільший збір ріпакової олії був за норми висіву 1,0 млн схожих насінин на 1 га і строку сівби 25 серпня та 5 вересня (1241,0–1292,8 кг/га).